

DA

DA

DA



KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 2.7.2008
KOM(2008) 412 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Den nye sociale dagsorden:
Muligheder, adgang og solidaritet i det 21. århundredes Europa**

{ SEK(2008) 2156}
{ SEK(2008) 2157}
{ SEK(2008) 2178}
{ SEK(2008) 2184}

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Europas sociale dimension – Tid til at revidere og reaktivere	4
3.	Den nye sociale dagsorden for muligheder, adgang og solidaritet: Målsætninger	6
4.	Den nye sociale dagsorden for muligheder, adgang og solidaritet: Prioriterede områder	7
4.1.	Børn og unge – morgendagens Europa	7
4.2.	Investere i mennesker, flere og bedre job og nye kvalifikationer	8
4.3.	Mobilitet	10
4.4.	Et længere og sundere liv	11
4.5.	Bekæmpe fattigdom og social udstødelse	13
4.6.	Bekæmpe forskelsbehandling	14
4.7.	Muligheder, adgang og solidaritet på globalt plan	16
5.	Den nye sociale dagsorden for muligheder, adgang og solidaritet: Midler	16
5.1.	EU-lovgivning	17
5.2.	Den sociale dialog	17
5.3.	Den åbne koordinationsmetode	18
5.4.	EU-midler	19
5.5.	Partnerskab, dialog og kommunikation	19
5.6.	Sikre, at alle EU-politikker fremmer muligheder, adgang og solidaritet	20
6.	Konklusion	20

1. INDLEDNING

Teknologiske fremskridt, globaliseringen og en aldrende befolkning er ved at ændre det europæiske samfund. I de senere år har ændringerne taget til i fart. Europæerne lever længere med et bedre helbred i nye familiekonstellationer og arbejdsmønstre. Værdier og forholdet mellem generationerne er under ændring. Europæerne står over for hidtil ukendte muligheder og flere valg, og de har bedre levevilkår. Den Europæiske Union har - navnlig med Lissabonstrategien for vækst og jobskabelse, større markedsintegration og makroøkonomisk stabilitet - medvirket til at skabe disse muligheder, og det er sket ved at fremme beskæftigelse og mobilitet.

Men samtidig kan man ikke se bort fra de nøgne kendsgerninger: Alt for mange mennesker er inaktive eller arbejdsløse, og alt for mange unge forlader skolen tidligt, og derfor lever alt for mange mennesker stadig i fattigdom (navnlig børn og ældre) og social isolation. Og der er opstået nye problemer – en aldrende og mere velhavende befolkning medfører flere ældre med plejebenhov og velfærdssygdomme (fedme og stress). I 2008 er man så ud over denne række vidtfavnende ændringer i samfundet vidne til en opbremsning i den globale økonomi med øget konkurrence om få ressourcer, herunder fødevarer og energi, og fortsat uro på finansmarkederne. Selv om EU's økonomi burde kunne holde skansen til trods for disse chok udefra, fordi den hviler på et solidt fundament, så har den seneste udvikling, herunder den dramatiske stigning i fødevarer- og oliepriser, givet anledning til bekymring. De fattige rammes uforholdsmæssigt hårdt af denne udvikling. Selv om opinionsundersøgelserne viser, at europæerne stort set er tilfredse med deres livskvalitet, så er de alligevel også bekymrede for fremtiden og frygter, at deres børn vil blive økonomisk ringere stillet i fremtiden.

Socialpolitikken skal **holde trit** med de forandringer, der sker – den skal være fleksibel og reagere på ændringerne. Udfordringen skal tages op på alle forvaltningsniveauer.

Sociale aktioner henhører først og fremmest under medlemsstaternes ansvarsområde og skal iværksættes så tæt på borgerne som muligt på nationalt, regionalt og lokalt plan. EU's beføjelser og ansvar på det sociale område er af begrænset omfang. Men EU har med baggrund i en blanding af fælles værdier, fælles bestemmelser og solidaritetsmekanismer en enestående mulighed for indgå i et partnerskab med medlemsstater og berørte parter og fremme samarbejde med henblik på at styre sociale og økonomiske ændringer, navnlig dem, der skyldes globaliseringen og teknologi. Det er lykkedes EU at tackle de udfordringer, der er dukket op på det sociale område i de seneste 50 år, ved at fremme vækst og jobskabelse inden for forsvarlige makroøkonomiske rammer, fremme ligestilling mellem mænd og kvinder, bekæmpe forskelsbehandling, fremme sociale partnerskaber, forbedre arbejdsvilkårene og sikre social sammenhængskraft ved at bekæmpe regionale uligheder og fremme tilpasning til økonomiske ændringer.

Udfordringen går nu ud på at bygge videre på det solide grundlag ved hjælp af en **ny udgave af den sociale dagorden**. De grundlæggende målsætninger fremgår af traktaten, men der skal tages nye midler i brug for at realisere dem. Det er nødvendigt at fokusere på at give borgerne **midler og muligheder**, således at de kan udnytte deres potentiale, og samtidig hjælpe dem, der ikke er i stand til at gøre det selv.

Dagsordenen kan ikke begrænses til traditionelle sociale områder, den skal være **tværgående** og multidimensional og dække en lang række områder, lige fra arbejdsmarkedspolitik til uddannelse, sundhed, indvandring og interkulturel dialog. Økonomiske og sociale aktioner på

EU-niveau og nationalt niveau styrker og supplerer hinanden gensidigt. Derfor er den nye sociale dagsorden i fuld overensstemmelse med Lissabonstrategien for vækst og jobskabelse og styrker den.

Den nye sociale dagsorden, som er beskrevet i denne meddelelse, fokuserer på **muligheder, adgang og solidaritet**. Hvis der skal skabes muligheder, skal der til stadighed gøres en indsats for at oprette flere og bedre stillinger og øge velfærden. Derfor er det nødvendigt at fjerne hindringer, lette mobiliteten, bekæmpe forskelsbehandling, fremme ligestilling mellem mænd og kvinder, støtte familier samt tackle nye former for sociale udstødelse. Hvis borgerne skal kunne udnytte mulighederne, skal de have adgang – til uddannelse, sundhedsydelser og sociale serviceydelser af almen interesse. De bør kunne tage aktivt del i og blive integreret i det samfund, de bor i. Borgere og regioner, som ikke kan følge med og bliver ladt i stikken på grund af de hurtige ændringer, skal have støtte. Derfor drejer den nye sociale dagsorden sig også om solidaritet – og en større indsats for at bekæmpe fattigdom og social udstødelse og udforske nye veje til at hjælpe borgerne med at tilpasse sig til globaliseringen og de teknologiske ændringer. Derfor skal der fornyelser til, når EU fastsætter politiske rammer, lovgiver, bringer folk sammen, udveksler eksempler på bedst praksis og skaber nye tilgange.

Den nye sociale dagsorden tager hensyn til resultaterne af den brede offentlige høring¹, som Kommissionen iværksatte i 2007 for at gøre status over Europas "sociale virkelighed". Den beskriver en række konkrete foranstaltninger inden for de prioriterede områder, som er opregnet i Kommissionens meddelelse: *Muligheder, adgang og solidaritet: en ny social vision for det 21. århundredes Europa*², som blev offentliggjort for nylig.

2. EUROPAS SOCIALE DIMENSION – TID TIL AT REVIDERE OG REAKTIVERE

Fælles sociale værdier er uløseligt forbundet med følelsen af at have en europæisk identitet og har ligget til grund for det europæiske projekt helt fra begyndelsen. EU-politikker har en stærk social dimension og positive sociale virkninger: Lissabonstrategien har bidraget til at skabe flere og bedre job. ØMU'en og euroen har sikret prisstabilitet og fremmet jobskabelse og stabil vækst. Samhørighedspolitikker har været til hjælp for mindre udviklede EU-regioner og dårligt stillede grupper. Det indre marked har skabt muligheder, og der er taget hensyn til og højde for de sociale konsekvenser af åbne markeder. EU's beskæftigelses- og socialpolitikker har medvirket til at sikre bedre arbejdsvilkår, herunder sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, fremme lige muligheder og social inklusion og bekæmpe forskelsbehandling, racisme og fremmedhad.

Flere på hinanden følgende udvidelsesbølger med nye medlemsstater har i høj grad medvirket til at konsolidere demokratiet og de grundlæggende rettigheder og til at skabe velstand i hele EU. Europa er historien om en vellykket "social konvergensproces". Udviklingen er sket i takt med, at økonomien i tiltrædelsesstaterne er blevet bedre. Men processen er endnu ikke slut. Europæiske normer og EU-regler og -retningslinjer har spillet en rolle i den forbindelse. Den sociale konvergens vidner om Europas stærke fælles sociale værdier og EU's evne til at omsætte dem i praksis. Det må konkluderes, at udvidelsen virkelig har formået at sprede begrebet lige muligheder på hele kontinentet.

¹ http://ec.europa.eu/citizens_agenda/social_reality_stocktaking/index_en.htm.

² KOM(2007) 726 af 20.11.2007.

Europas grundlæggende målsætninger på det sociale område har ikke ændret sig. - en beslutsom indsats for at sikre et harmonisk og rummeligt samfund præget af samhørighed og med en sund samfundsøkonomi, hvor de grundlæggende rettigheder respekteres. Det fremgår helt klart af målsætningerne for EU og chartret for grundlæggende rettigheder.

Nye udviklingstendenser fordrer imidlertid en hastig revision af midler - ikke mål. **Globaliseringen** er vor tids vigtigste formgiver.

Den gør en afgørende forskel for Europas sociale dagsorden - for dagordenens berettigelse og for dens fokus. I de seneste årtier har den sociale dimension fået et kæmpe opsving i takt med den horisontale og vertikale udvidelse af Europas indre marked. I 1980'erne blev den sociale dagsorden skabt som et middel til at sikre tilslutning til den industrielle omstrukturering, der fulgte af dagsorden "1992". Der blev fokuseret på tryghed i ansættelsen og behovet for at sikre enighed mellem arbejdsmarkedets parter for at fremme industrielle forandringer. I dag er der behov for en meget bredere social dagsorden, således at Europa kan drage fordel af alle de muligheder, der følger af globaliseringen, hjælpe borgerne med at tilpasse sig til ændrede forhold og udvise solidaritet over for dem, som påvirkes negativt.

Det er ikke alene globaliseringen, der har vidtrækkende følger for samfundet og gennemgribende konsekvenser for socialpolitikken, det gælder også de hurtige **teknologiske ændringer**³. De øger efterspørgslen efter kvalifikationer og udvider kløften mellem faglærte og ufaglærte. Arbejdsløshedsprocenten for lavtuddannede arbejdstagere ligger i gennemsnit på ca. 10 %, sammenlignet med 7 % for arbejdstagere med en uddannelse på sekundærtrinnet og 4 % for dem med en videregående uddannelse. På længere sigt er det vigtigste sociale spørgsmål, hvordan man bedst kan udstyre den enkelte med de rigtige kvalifikationer, således alle for bedre muligheder i den moderne økonomi som arbejdstagere, iværksættere og forbrugere. Det er mere end blot en spørgsmål om faglig uddannelse i traditionel forstand. Det drejer sig om, hvilke typer kvalifikationer og kompetencer der er behov for i en ny form for økonomi, og hvordan borgerne kan udstyres, således at de kan klare sig. Derfor investerer EU kraftigt i at udvikle kvalifikationer, støtte oprettelse af mere effektive og bæredygtige arbejdsmarkeder og sociale systemer, kombinere fleksibilitet og sikkerhed, og fremme mobilitet inden for uddannelse og efteruddannelse samt i viden og innovation.

Demografiske forandringer giver anledning til ændringer i samfundet og kræver respons i form af innovative politikker. Europa har som et af sine bedste resultater formået at forlænge den forventede levetid. Sammen med faldende fertilitet gør den europæiske befolknings aldring det imidlertid virkelig nødvendigt at ændre den måde, vi lever på, arbejder på og forbereder vor pensionisttilværelse på. Befolkningen i aldersgruppen 15-64 forventes at blive reduceret med 48 millioner inden 2050, og ældrekvoten vil blive fordoblet i den samme periode⁴. Det offentliges sociale udgifter skal tilpasses på en fleksibel måde for at tage hensyn til Europas aldrende befolkning og ændrede arbejdsmønstre. Det er kun muligt at sikre de europæiske sociale modelleres finansielle bæredygtighed på lang sigt, hvis velfærdsordningerne effektiviseres, og det skal navnlig ske ved at forbedre tilskyndelserne, forvaltningen og evalueringen og foretage en prioritering af udgiftsprogrammerne. EU samarbejder med medlemsstaterne om at finde løsninger på fælles udfordringer og støtter

³ Jf. også arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene "Den nye sociale dagsorden for Europa: Borgernes velfærd i informationssamfundet", som ledsager denne meddelelse.

⁴ Forholdet mellem dem over 65 og den erhvervsaktive befolkning (15-64) vil stige fra 1 til 4 på indværende tidspunkt til 1 til 2 i 2050.

medlemsstaterne i deres bestræbelser på at sikre retfærdighed og finansiel bæredygtighed, når de gennemfører nødvendige reformer af sundheds- og pensionsordninger. Rådet har for nylig opfordret Kommissionen og Udvalget for Økonomisk Politik til at finjustere analysen af sociale udgifter og de reformer, der er nødvendige for at sikre retfærdighed og effektivitet⁵ (jf. ledsagedokument).

Indvandring bidrager i høj grad til beskæftigelse, vækst og velstand i EU. Efterspørgslen efter indvandrere, navnlig dem med særlige kvalifikationer, vil sandsynligvis tage til i de kommende år på grund af de demografiske ændringer og mangel arbejdskraft inden for visse sektorer og regioner. Medlemsstaterne har også erkendt, at det er vigtigt med en fælles indsats på EU-niveau for at tackle de udfordringer, der er forbundet med indvandring og **integration**.

Kommissionen har for nylig vedtaget en fælles indvandringspolitik for Europa⁶, som indebærer en samordnet indsats for at fremme velstand, solidaritet og sikkerhed. For at udnytte det potentiale, der ligger i indvandring, skal indvandring fra første færd ledsages af bestræbelser på at sikre vellykket integration, bl.a. ved indlæring af værtslandets sprog. Det medfører så igen andre komplicerede udfordringer, som kræver en indsats på forskellige områder, f.eks. inden for sundheds-, bolig- og uddannelsessektoren.

Klimaændringer og nye energiforbrugsmønstre vil skabe nye muligheder og få sociale konsekvenser. EU, som er helt fremme i felten, når det drejer sig om internationale bestræbelser for at tackle klimaændringer, er også i gang med at analysere de samfundsøkonomiske konsekvenser og udvikle politikker, som kan understøtte tilpasning. Det er af helt afgørende betydning for fremtidige generationers velfærd, at økonomien lægges om til en bæredygtig lavemissionsøkonomi. EU kan medvirke til at udnytte nye muligheder for økonomisk udvikling og oprettelse af "grønne job", samtidig med at der udvises solidaritet over for sårbare grupper. Det vil ske i samråd med arbejdsmarkedets parter. I den forbindelse vil det være nødvendigt at være opmærksom på risikoen for "energifattigdom".

3. DEN NYE SOCIALE DAGSORDEN FOR MULIGHEDER, ADGANG OG SOLIDARITET: MÅLSÆTNINGER

Den nye sociale dagsorden hviler på tre indbyrdes forbundne målsætninger, som er af lige stor betydning:

- **Skabe muligheder:** At skabe muligheder er det samme som at skabe flere og bedre job og fremme mobilitet. I et samfund, hvor alle anses for at være lige, bør ingen holdes tilbage af nogen form for hindringer. Alle skal således have mulighed for at udvikle deres potentiale, og samtidig skal der udvides respekt for Europas mangfoldighed, åbenlys såvel som indirekte forskelsbehandling skal tackles, og racisme og fremmedhad bekæmpes.
- **Skaffe adgang:** Da vi er af meget forskellig baggrund, kan der ikke sikres muligheder for alle uden bedre adgang for de dårligst stillede. Alle borgere skal have adgang til uddannelse af høj kvalitet, socialsikring og sundheds- og serviceydelser, som kan medvirke til at udjævne uligheder, som skyldes forskellig baggrund, og gøre det muligt for alle at få et længere og sundere liv. Europas unge skal være rustet til at kunne udnytte givne

⁵ Rådets (økonomi og finans) konklusioner af 14. maj 2008 findes på: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ecofin/100325.pdf.

⁶ KOM(2008) 359 af 17.6.2008.

muligheder. Alle europæer bør hele livet have adgang til uddannelse og erhvervelse af kvalifikationer (jf. f.eks. skoler, der giver personer uden tilstrækkelig grunduddannelse en ny chance, eller livslang uddannelse), således at de kan tilpasse sig til ændringer og starte forfra på forskellige tidspunkter i deres liv.

- Udvis solidaritet: Europæerne er fælles om at engagere sig i solidaritet. Solidaritet mellem generationer, mellem regioner, mellem velstillede og mindre velstillede og mellem rige og mindre rige medlemsstater. Solidaritet indgår som led i den måde, det europæiske samfund fungerer på, og i den måde, Europa relaterer til resten af verden på. Reelle lige muligheder afhænger både af adgang og solidaritet. Solidaritet indebærer tiltag for at hjælpe dårligt stillede – som ikke kan høste fordelene ved et åbent samfund i hurtig udvikling. Det indebærer fremme af social inklusion og integration, deltagelse, dialog og bekæmpelse af fattigdom. Det indebærer støtte til dem, der udsættes for de overgangsproblemer, der er forbundet med globaliseringen og de teknologiske forandringer.

Det er hovedsagelig op til medlemsstaterne at træffe foranstaltninger med henblik på disse mål på nationalt, regionalt og lokalt niveau. Der er mange muligheder for at gøre en indsats, og det er nødvendigt at foretage en prioritering. Derfor fokuserer følgende dagorden på hovedområder – unge, menneskelige ressourcer, et længere og sundere liv, mobilitet, social inklusion, bekæmpelse af forskelsbehandling og fremme af lige muligheder samt deltagelse og dialog i samfundet – hvor EU-foranstaltninger entydigt indebærer en merværdi og ubetinget overholder principperne om subsidiaritet og proportionalitet. Foranstaltninger inden for hvert af disse områder bidrager til at realisere de tre målsætninger – muligheder, adgang og solidaritet. De viser, at der skal fornyelser og udvikling til, når EU fastsætter politiske rammer, lovgiver, bringer folk sammen, udveksler eksempler på bedste praksis og skaber nye tilgange.

4. DEN NYE SOCIALE DAGSORDEN FOR MULIGHEDER, ADGANG OG SOLIDARITET: PRIORITEREDE OMRÅDER

4.1. Børn og unge – morgendagens Europa

Europas fremtid afhænger af de unge. Men mange unge har ikke store chancer her i livet - de mangler muligheder og adgang til almen og faglig uddannelse for at kunne realisere hele deres potentiale. 19 millioner børn og unge risikerer at komme til at leve i fattigdom, og seks millioner forlader hvert år skolen i utide uden at have afsluttet den uddannelse på sekundærtrinnet, de var i gang med. Det er nødvendigt at gøre en indsats for at bryde den onde cirkel med en barndom præget af afsavn, usund livsstil, utilfredsstillende skoleresultater og social udstødelse af børn. Der skal findes en løsning på problemerne med høj ungdomsarbejdsløshed, de alt for mange unge, som forlader skolen på et tidligt tidspunkt, manglende tryghed i ansættelsen og de lønforskelle, som de unge oplever. Det samme gælder de bekymringer, de unge gør sig med hensyn til deres alderdom, for de frygter, at selv om de arbejder længere, kan de alligevel ende med at blive ringere stillet end tidligere generationer. Alle børn skal have en uddannelse, som giver dem en rimelig chance og ruste dem til at klare sig i verden af i dag. De skal tilskyndes til at erhverve andre kvalifikationer og færdigheder end deres forældre og på et højere niveau.

EU kan medvirke til at skabe nye former for solidaritet mellem generationerne og løse de særlige problemer, som unge stilles over for i dag, herunder adgang til almen og faglig uddannelse, til arbejdsmarkedet, til en bolig og til finansiering. Med den europæiske

ungdomspagt, som Det Europæiske Råd vedtog i marts 2005, blev der indført en fælles ramme for indsats fra EU's og medlemsstaternes side. Kommissionen har til hensigt at videreføre en række aktiviteter, som fokuserer på børn og unge, og integrere børns rettigheder i EU-aktioner, udvide bestræbelserne for at fremme og beskytte børns rettigheder⁷ og fremme foranstaltninger vedrørende unge og sundhed samt sikrere brug af internettet⁸ og en større indsats for færdselssikkerheden.

Opfølgning:

Den nye sociale dagsorden omfatter:

- en meddelelse om skoleundervisning til støtte for medlemsstaternes bestræbelser for at forbedre uddannelsessystemernes kvalitet og nå de mål, der er sat med hensyn til unge, som forlader skolen på et tidligt tidspunkt, læse- og skrivefærdigheder, deltagelse i uddannelse på sekundærtrinnet og forberedelse af unge på livslang læring. Den følger en offentlig høring om "Skoler i det 21. århundrede". Bestræbelser på at sikre størst mulig effektivitet og retfærdighed i forbindelse med uddannelse på primærtrinnet og faglig uddannelse er et afgørende led i det at give unge muligheder

- en grønbog om "Migration og mobilitet: udfordringer og muligheder for uddannelsessystemer i EU".

Senere i 2008/2009 vil Kommissionen:

- udsende en meddelelse om udvikling af den åbne koordinationsmetode på ungdomsområdet, med særlig fokus på unge med færre muligheder

- udvikle en mere overordnet tilgang til børnefattigdom, med udgangspunkt i kvantitative mål (jf. afsnit 5.2) og inspireret af den europæiske strategi for inklusion og social beskyttelse.

4.2. Investere i mennesker, flere og bedre job og nye kvalifikationer

De nye sociale dagsorden er en integreret del af Lissabonstrategien og EU's strategi for bæredygtig udvikling. Et af de største bidrag, EU kan yde til velfærd, er at fremme vækst og jobskabelse, for en sund økonomi er grundlaget for fremgang, og den bedste vej ud af fattigdom er et job. Lissabonstrategien og ØMU'en medvirker til at skabe flere arbejdspladser gennem prisstabilitet, mindre arbejdsløshed og større produktivitet. Ifølge den økonomiske forårsprognose for 2008 forventes der tre millioner nye arbejdspladser i 2008 og 2009 oven i de 7½ million, der allerede blev skabt i 2006 og 2007. Små og mellemstore virksomheder spiller en afgørende rolle, når det drejer sig om at oprette nye og bedre stillinger. Det fremgår tydeligt af "Small Business Act" for Europa, der blev vedtaget for nylig⁹.

En af EU's vigtigste roller i forbindelse med globaliseringen og de hurtige teknologiske ændringer er at hjælpe medlemsstaterne med at modernisere arbejdsmarkedet og komme forandringer og omstruktureringer i forkøbet. Der er enighed om fælles principper og muligheder for flexicurity baseret på fleksible og sikre aftaleordninger, livslang læring, aktive arbejdsmarkedspolitikker og moderne socialsikringsystemer for at lette overgange på

⁷ Jf. http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/children/fsj_children_intro_en.htm.

⁸ KOM(2008) 106 af 27.2.2008.

⁹ KOM(2008) 394 af 25.6.2008.

arbejdsmarkedet og sikre, at det kan betale sig at arbejde. Kommissionen arbejder sammen med medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter om at gennemføre flexicurity på nationalt plan inden for Lissabon-reformprogrammerne. På den lovgivningsmæssige side er det vigtigt, at Europa-Parlamentet og Rådet hurtigt kommer frem til en positiv konklusion med hensyn til forslagene til direktiv om arbejdstid og vikararbejde.

Social dialog på europæisk niveau er af afgørende betydning, når det drejer sig om at lette ændringer. Direktivet om europæiske samarbejdsudvalg danner udgangspunkt for en dialog mellem arbejdsgivere og arbejdstagere og kan forbedres yderligere. Der indgås partnerskaber mellem arbejdsmarkedets parter og offentlige myndigheder for at foregribe og styre ændringer.

Gennem strukturfondene ydes der finansiel støtte til medlemsstater, regioner, lokale myndigheder, erhvervslivet og borgere, således at de kan foregribe og tilpasse sig til ændrede forhold. Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen, som blev oprettet i 2007, yder støtte til hurtig reintegration på arbejdsmarkedet af arbejdstagere afskediget som følge af ændringer i handelsmønstre, der er forårsaget af globaliseringen. Globaliseringsfonden har haft positive virkninger i en række medlemsstater, men dens potentiale kan udnyttes endnu bedre.

Indvandring spiller allerede en væsentlig rolle med hensyn til at udfylde huller på arbejdsmarkedet og kompensere for manglende kvalifikationer. Efterspørgslen efter indvandrere, navnlig dem med særlige kvalifikationer, vil sandsynligvis stige i takt med de demografiske forandringer. Kommissionens meddelelse om en fælles indvandringspolitik for Europa¹⁰, som blev offentliggjort for nylig, omhandler en række initiativer, som skal sikre kompetent styring af økonomisk indvandring i partnerskab med medlemsstaterne og på grundlag af fælles principper. Integration er et af hovedprincipperne.

Uddannelse og investering menneskelige ressourcer i almindelighed er en forudsætning for at sikre deltagelse i arbejdsstyrken og social inklusion og for at forbedre EU's konkurrenceevne. I en verden som denne, der er præget af hurtige forandringer, har folk brug for at få adgang til muligheder på forskellige tidspunkter i livet. Det kræver, at man er indstillet på livslang læring og løbende fornyelse af kvalifikationer i overensstemmelse med nuværende og fremtidige behov på arbejdsmarkedet. Kommissionen vil inden for traktatens rammer fremsætte forslag til initiativer vedrørende kvalifikationer og støtte til medlemsstaterne til modernisering af deres uddannelsessystemer. Nye kvalifikationer – inden for iværksætter, lavemissionsøkonomi, informations- og kommunikationsteknologi – og kvalifikationer, som giver it-, medie- og finansiel kompetence, indgår alle som led i rækken af moderne kvalifikationer.

Der vil blive gennemført en række nødvendige reformer inden for rammerne af Lissabonstrategien, inklusive den europæiske beskæftigelsesstrategi og den åbne koordinationsmetode på uddannelsesområdet. Der vil også blive taget skridt til at fremme iværksætteruddannelse, e-færdigheder¹¹ og uddannelse på det finansielle område i EU.

¹⁰ KOM(2008) 359 af 17.6.2008.

¹¹ KOM(2007) 496 af 7.9.2007.

Opfølgning:

Kommissionen tager som led i denne pakke initiativ til:

- et direktiv til forbedring af den måde, europæiske samarbejdsudvalg fungerer på, for at sikre en effektiv social dialog om omstrukturering. Den nye sociale dagsorden ledsages også af arbejdsdokumenter fra Kommissionens tjenestegrene, hvor arbejdsmarkedets parter i et af dem tilskyndes og får opbakning til at gøre en yderligere indsats for at foregribe og styre strukturændringer, og der i et andet sættes fokus på selskabsbaserede tværnationale aftalers betydning

- en rapport om den europæiske globaliseringsfond. Rapporten omfatter en gennemgang af aktiviteterne i det første år, en oversigt over, hvordan procedurene kan forenkles og strømlines, og en række forslag til forbedring af fonden.

Senere i 2008/2009 vil Kommissionen fremsætte forslag til:

- et "nye kvalifikationer til nye job"-initiativ, med en første vurdering af arbejdsmarkeds- og kvalifikationsbehovet indtil 2020 og en kortlægning af de redskaber, der findes til at foregribe ændringer på nationalt og europæisk plan, samt forslag til en mere effektiv tilgang, når det drejer sig om at foregribe efterspørgsel og udbud af arbejdskraft og afpasse dem efter hinanden, gennem synergier mellem beskæftigelses- og uddannelsespolitikken

- et opdateret rammestrategi for anvendelse af den åbne koordinationsmetode for europæisk samarbejde på uddannelsesområdet

- en meddelelse om flersprogethed i EU.

4.3. Mobilitet

Fri bevægelighed giver borgerne et væld af muligheder og medvirker til at fremme økonomisk vækst og konkurrenceevne. Europæerne bliver mere og mere mobile. EU har indført solide retlige rammer for arbejdstagernes frie bevægelighed. Derudover har EU truffet en række praktiske foranstaltninger med henblik på at lette mobilitet og fjerne eventuelle hindringer og støtter i den forbindelse fri bevægelighed for arbejdstagere ved hjælp af handlingsplanen for jobmobilitet.

EU yder også støtte til mobilitet for studerende og unge gennem en række tværnationale europæiske programmer som f.eks. Erasmus-programmet. Det øger deres sproglige og tværkulturelle færdigheder samt deres beskæftigelsesegnethed og gør dem mere åbne over for fremtidige job og geografisk mobilitet.

Direktivet om udstationering af arbejdstagere har medvirket til at fremme fri bevægelighed for tjenesteydelser under hensyntagen til beskyttelse af arbejdstagere og arbejdsvilkår, men udstationering af arbejdstagere fra en medlemsstat i en anden giver også anledning til en række spørgsmål om, hvordan gældende europæiske retsfor skrifter samt national lovgivning og praksis skal finde anvendelse på udstationerede arbejdstagere. Kommissionen vedtog for

nylig en henstilling om udbygning af det administrative samarbejde¹² med det formål at bekæmpe sort arbejde og skabe tilstrækkelig tillid mellem medlemsstaterne indbyrdes.

Endvidere er flere spørgsmål for nylig blevet drøftet indgående i kølvandet på EF-Domstolens afgørelser (i Laval-, Viking- og Rüffert-sagerne). Kommissionen vil støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser for at gøre effektiv brug af de muligheder, der ligger i det gældende direktiv om udstationering af arbejdstagere. Samtidig vil den med udgangspunkt i en grundig analyse af afgørelserne og anden præcedens drøfte alle disse spørgsmål med arbejdsmarkedets parter og medlemsstaterne samt tage andre problemer op til nærmere overvejelse, herunder på et særligt indkaldt forum i efteråret 2008. Kommissionen forpligter sig til at sikre, at der ikke er et modsætningsforhold mellem traktatens grundlæggende frihedsrettigheder og beskyttelse af grundlæggende rettigheder, og vil tage spørgsmål, som giver anledning til bekymring, op til nærmere vurdering, drøfte dem og træffe foranstaltninger, herunder om nødvendigt udstede fortolkningsretningslinjer.

I den forbindelse ser Kommissionen meget positivt på den fælles holdning, som Rådet nåede til enighed om den 9. juni 2008, og som – for så vidt angår vikaransatte – indfører princippet om ligebehandling fra dag et, medmindre arbejdsmarkedets parter beslutter noget andet.

Opfølgning:

Som led i denne pakke vil Kommissionen:

- opfordre arbejdsmarkedets parter og medlemsstaterne til at drøfte de spørgsmål, som Domstolens seneste afgørelser har rejst, og arrangere et forum for at fremme debat og udveksling af eksempler på god praksis mellem de berørte parter om, hvordan sociale rettigheder respekteres i forbindelse med øget mobilitet blandt arbejdstagerne. Kommissionen vil hjælpe medlemsstaterne og drøfte med dem og arbejdsmarkedets parter, hvordan eventuelle problemer kan løses

- arbejde videre med at udvikle en "femte frihed" ved at fjerne hindringer for fri bevægelighed for viden og fremme mobiliteten for særlige grupper såsom forskere¹³, unge iværksættere¹⁴, unge¹⁵ og volontører¹⁶. Den vil også bestræbe sig på at sikre fuldstændig gennemførelse af EF-direktivet om gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer¹⁷.

4.4. Et længere og sundere liv

Europas aldrende samfund kræver en række svar, der omfatter alt fra støtte til forskning i, hvordan informationsteknologi kan forbedre ældres sundhed og velvære, til en vurdering af, hvilke reformer på sundheds- og pensionsområdet der er brug for til at dække en aldrende befolknings behov og samtidig sikre bæredygtig offentlig finansiering.

¹² Kommissionens henstilling af 3. april 2008 om udbygning af det administrative samarbejde i forbindelse med udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser.

¹³ Bedre karrieremuligheder og øget mobilitet: et europæisk partnerskab for forskere, KOM(2008) 317 af 23.5.2008.

¹⁴ Pilotprojekt 2008-2010.

¹⁵ Grønbog planlagt til juni 2009.

¹⁶ Forslag til Rådets henstilling i ledsagedokument.

¹⁷ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer.

EU bør gøre det lettere for alle at få adgang til sundhedsydelser af høj kvalitet. I den forbindelse er det vigtigt at forbedre patienters ret til at modtage sundhedsydelser på tværs af grænser. Der er behov for klare bestemmelser om patientrettigheder og for rammer, som sikrer, at medlemsstaterne fortsat kan bestemme over deres nationale sundhedssystemer - ud fra den betragtning, at der er behov for bæredygtig finansiering. Det er også nødvendigt at fremme patienters og sundhedspersonales mobilitet, og det skal ske ved at lette elektroniske patientjournalers interoperabilitet på tværs af grænser, samtidig med at fortrolige personoplysninger beskyttes.

EU støtter medlemsstaternes indsats for at sikre socialsikringssystemer, herunder sundhedsordninger, som er finansielt bæredygtige, tilstrækkelige fremtidige pensionsydelser og fortsat adgang til ydelser af høj kvalitet. Under den åbne koordinationsmetode inden for disse områder har finansiell bæredygtighed og social tilstrækkelighed været fælles målsætninger siden 2006. Kommissionen og medlemsstaterne er også ved at analysere de økonomiske og budgetmæssige virkninger af aldring og reformer på pensions- og sundhedsområdet.

Forhold som fattigdom, arbejdsløshed, lavt uddannelsesniveau, genetiske risici og handicap kan alle sættes i forbindelse med et dårligt helbred. Den europæiske sundhedsstrategi¹⁸, som blev vedtaget i oktober 2007, sætter fokus på fælles værdier som universalitet, adgang til sundhedsydelser af god kvalitet, retfærdighed og solidaritet. Den omhandler aktioner, der kan tackle de udfordringer, der er forbundet med Europas aldrende befolkning og tiltagende uligheder på sundhedsområdet. Den europæiske sundhedsportal giver borgerne og berørte parter adgang til informationer om vigtige sundhedsspørgsmål.

Strategien for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, som Kommissionen vedtog i 2007¹⁹, hjælper arbejdstagerne til at blive længere på arbejdsmarkedet ved at forbedre beskyttelsen mod risici på arbejdspladsen. Strategien sigter mod at reducere ulykker på arbejdspladsen med 25 % inden 2012.

¹⁸ KOM(2007) 630 af 23.10.2007.

¹⁹ KOM(2007) 62 af 21.2.2007.

Opfølgning:

Kommissionen vil:

- fremsætte forslag til et direktiv om patientrettigheder i forbindelse med grænseoverskridende sundhedsydelser. Det vil skabe en fællesskabsramme for grænseoverskridende sundhedsydelser med udgangspunkt i EF-domstolens retspraksis. Det vil medvirke til at skabe juridisk klarhed om patientrettigheder, garantere sikre og effektive grænseoverskridende sundhedsydelser af høj kvalitet og skabe rammer for et europæisk samarbejde med fuld respekt for principperne i nationale systemer samtidig med, at deres bæredygtighed sikres
- fremlægge en henstilling om elektroniske patientjournalers interoperabilitet på tværs af grænser, som vil fremme patienters og sundhedspersonales mobilitet
- fremlægge en meddelelse om foranstaltninger til dækning af en aldrende befolknings behov i efteråret 2008. Inden for rammerne af den europæiske handlingsplan for en god alderdom i informationssamfundet vil der med et nyt EU-finansieret program for intelligente omgivelser blive tilvejebragt 600 mio. EUR, som skal anvendes til forskning i brug af informations- og kommunikationsteknologi til at give ældre et bedre liv i deres eget hjem, på arbejdspladsen og i samfundet generelt
- offentliggøre en opdateret rapport om aldringens konsekvenser for offentlige udgifter i foråret 2009, efterfulgt af en meddelelse om offentlige finansers bæredygtighed på lang sigt i efteråret 2009
- fremlægge en meddelelse om uligheder på sundhedsområdet i 2009 med udgangspunkt i arbejdet inden for den åbne koordinationsmetode på området social inklusion og socialsikring
- fremsætte forslag til en meddelelse og udkast til Rådets henstilling om patientsikkerhed og sundhedsydelsers kvalitet, herunder forebyggelse og bekæmpelse af infektioner, som opstår i forbindelse med sundhedsydelser, og en meddelelse om telemedicin og innovative ikt-redskaber til styring af kroniske sygdomme
- offentliggøre en grønbog om EU's arbejdsstyrke på sundhedsområdet - et væsentligt led i levering af sundhedsydelser af høj kvalitet – med en gennemgang af de udfordringer, der ligger i aldring, mobilitet og teknologiske ændringer, og en beskrivelse af, hvordan de kan tackles.

4.5. Bekæmpe fattigdom og social udstødelse

Omkring 78 millioner europæere eller 16 % af EU's befolkning risikerer at komme til at leve i fattigdom. Det er især arbejdsløse, handicappede og ældre, som rammes af fattigdom. Kvinder løber en uforholdsmæssigt stor risiko. Et job er ikke engang en garanti mod fattigdom. Det bliver mere og mere almindeligt med fattigdom blandt personer i arbejde. Ca. 8 % af alle erhvervsaktive risikerer at komme til at leve i fattigdom. Barrierer og negative finansielle incitamenter hindrer visse grupper i at få fuld adgang til beskæftigelse, uddannelse, boliger og sundhedsydelser eller får dem til at afholde sig fra at prøve. EU bekæmper bl.a. fattigdom ved at hjælpe med at koordinere bestræbelser på at fremme aktiv inklusion, herunder integration på arbejdsmarkedet, på at sikre, at det kan betale sig at arbejde, og på at fremme livslang læring, navnlig for dem, der befinder sig længst fra arbejdsmarkedet. Kommissionen bestræber sig også på at sikre, at det indre marked og konkurrencereglerne fremmer adgang til

bæredygtige socialydelser af god kvalitet, herunder ydelser fra erhvervsdrivende foreninger (f.eks. kooperativer og gensidige selskaber).

Opfølgning:

Kommissionen fremlægger som led i pakken sin første toårige rapport om socialydelser af almen interesse og vil i 2008/2009:

- fremsætte forslag til en henstilling om aktiv inklusion, der omfatter spørgsmål som indkomststøtte, tilknytning til arbejdsmarkedet og bedre adgang til serviceydelser af god kvalitet. År 2010 skal efter planerne være året for inklusion og bekæmpelse af fattigdom, og det vil give EU og medlemsstaterne mulighed for på ny at bekende sig politisk til disse grundlæggende mål i EF-traktaten
- ændre udformningen af programmet for fødevarehjælp til Europas socialt dårligst stillede og udvide det væsentligt. Programmet sørgede for fødevarer til over 13 millioner mennesker i 2006 og er blevet endnu vigtigere på baggrund af de stigende fødevarepriser
- iværksætte initiativer til at forbedre it-kompetencen, øge bredbåndsadgangen i områder med ringe dækning²⁰, give bedre adgang til informationssamfundet og gøre det mere tilgængeligt for handicappede²¹ med henblik på at tackle den digitale kløft. Der er endvidere planer om at fremme finansiel inklusion – således at ingen i EU nægtes adgang til en almindelig bankkonto.

4.6. Bekæmpe forskelsbehandling

For at kunne skabe muligheder skal der gøres en systematisk indsats for at tackle forskelsbehandling og bekæmpe racisme og fremmedhad. EU har en lang tradition for lovfæstet beskyttelse mod forskelsbehandling på grundlag af køn. Hertil kommer lovgivning, som forbyder forskelsbehandling på grundlag af religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering inden for beskæftigelse og på grundlag af racetilhørsforhold eller etnisk oprindelse inden for beskæftigelse, uddannelse, socialsikring og adgang til varer og tjenesteydelse. For at fuldende de retlige rammer omfatter den nye sociale dagsorden som noget helt centralt et forslag til direktiv om bekæmpelse af forskelsbehandling på grundlag af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering og gennemførelse af princippet om ligebehandling også uden for arbejdsmarkedet.

EU deltager aktivt i bekæmpelse af racisme og fremmedhad og opfordrer Rådet til formelt at vedtage den rammeafgørelse om bekæmpelse af racisme og fremmedhad, som der blev opnået politisk enighed om i april 2007.

EU har i det sidste halve århundrede gjort en indsats for at fremme ligestilling mellem kønnene (en af EU's kerneværdier), og det er sket ved at skabe generelle retlige rammer på området. EU har gjort brug af Den Europæiske Socialfond til at øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet. Beskæftigelsesfrekvensen blandt kvinder steg fra 54,3 % til 57,2 % i perioden 2001-2006, og målet på 60 % i 2010 er inden for rækkevidde. Men som det fremgår

²⁰ KOM(2006) 129 af 20.3.2006.

²¹ KOM(2007) 694 af 8.11.2007.

af kønsbestemte lønforskelle, er der fortsat uligheder. Kvinder er også fortsat underrepræsenteret i den økonomiske og politiske beslutningsproces²².

Opfølgning:

Som led i denne pakke vil Kommissionen:

- fremsætte forslag til direktiv om bekæmpelse af forskelsbehandling på grundlag af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering og gennemførelse af princippet om ligebehandling også uden for arbejdsmarkedet. Den vil også fortsat gøre en ikke-lovgivningsmæssig indsats for at fremme ligestilling i tæt samarbejde med medlemsstaterne, civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter²³
- aflægge rapport om EU's instrumenter og politikker til fordel for Europas romasamfund (jf. ledsagerrapport).

Den vil:

- sørge for yderligere integrering af kønsperspektivet ("mainstreaming") i Kommissionens politikker og aktiviteter, herunder dem, der indgår i den nye sociale dagsorden, i tråd med kravene i EU's køreplan for ligestilling mellem kvinder og mænd (2006-2010) og i den europæiske ligestillingspagt
- aflægge rapport i 2008 om køreplanens gennemførelse og i 2010 fremlægge en evaluering og en opfølgingsstrategi
- overveje at fremsætte lovforslag i september 2008 med henblik på at gøre det lettere at forene privatliv og arbejdsliv ved at forbedre mulighederne for forældreorlov, indføre nye former for orlov (fædre-, adoptions- og plejeorlov) og give gravide øget beskyttelse
- fortsat bestræbe sig på at bekæmpe den kønsbestemte lønforskel i tråd med Kommissionens meddelelse, som blev vedtaget i juli 2007²⁴, navnlig ved at undersøge mulighederne for at forbedre de retlige rammer og den måde, de gennemføres på, og samtidig i fuldt omfang gøre brug af den europæiske strategi for vækst og jobskabelse og tilskynde arbejdsgivere til at forpligte sig til ligeløn samt støtte udveksling af god praksis på fællesskabsplan
- udsende en rapport om "Barcelonamålene" for udbuddet af børnepasningsfaciliteter i september 2008
- fokusere på den åbne koordinationsmetode til at reducere den procentdel af kvinder, som risikerer at komme til at leve i fattigdom, navnlig ældre kvinder
- træffe foranstaltninger vedrørende kønsbestemte forskelle inden for iværksætteri (på indeværende tidspunkt er kun 31 % af alle iværksættere i Europa kvinder).

²² Kvinders og mænds deltagelse i beslutningstagningen 2007, Europa-Kommissionen 2008.

²³ Jf. meddelelsen "Ikke-forskelsbehandling og lige muligheder: et nyt engagement", som ledsager denne meddelelse.

²⁴ KOM(2007) 424 af 18.7.2007.

4.7. Muligheder, adgang og solidaritet på globalt plan

EU samarbejder med nationale og internationale partnere om at fremme høje sociale standarder for beskyttelse af arbejdstagere, forbrugere og miljøet. Koordinerede EU-aktioner medvirker til at fastlægge den internationale dagorden og udnytte de positive følger af globaliseringen og styrede ændringer. Kommissionen vil fokusere mere på, hvordan de sociale politikker projiceres udadtil, og på de sociale virkninger af den interne politik globalt set.

Kommissionen vil videreføre samarbejdet med kandidatlande og potentielle kandidatlande på det sociale område og relaterede områder²⁵. Den vil bidrage til de internationale bestræbelser for at fremme globaliseringens sociale dimension. Den vil også videreføre den politiske dialog om beskæftigelse og sociale anliggender i bilaterale og regionale fora, herunder med partnerlande under den europæiske naboskabspolitik og med nye vækstøkonomier. Kommissionen vil sikre, at den politik, der føres med hensyn til eksterne forbindelser, handel og udvikling i bredest mulig forstand medvirker til at fremme muligheder, adgang og solidaritet ud over EU's grænser.

Den vil integrere anstændige arbejdsforhold og sociale hensyn i aftaler mellem EU og tredjelande og udbygge den sociale dimension i forbindelse med handels- og handelsrelaterede politikker (herunder gennem den generelle præferenceordning og forhandlinger om frihandelsaftaler). Tiltag og bistand på udviklingsområdet og i relation til eksterne forbindelser vil også blive brugt som en hjælp til at videreudvikle socialsikringsordninger, modernisere arbejdsmarkeder og fremme internationale bestræbelser for at tage højde for den sociale dimension i forbindelse med globaliseringen og klimaændringer.

Opfølgning:

Kommissionen bekræfter, at den er indstillet på at fremme den internationale dagsorden for anstændige arbejdsforhold, bl.a. ved at samarbejde med Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) og andre partnere og ved at mobilisere alle relevante EU-politikker (jf. ledsagerapport om fremskridt siden 2006). Kommissionen opfordrer også alle medlemsstaterne til at vise et godt eksempel ved at ratificere og gennemføre de ILO-konventioner, som ILO har klassificeret som opdaterede.

Kommissionen vil fortsat fremme virksomheders sociale ansvar i samarbejde med alle relevante berørte parter.

5. DEN NYE SOCIALE DAGSORDEN FOR MULIGHEDER, ADGANG OG SOLIDARITET: MIDLER

Statusopgørelsen over den sociale udvikling har bekræftet, at borgerne og de berørte parter forventer, at EU tilfører den sociale udvikling merværdi under hensyntagen til subsidiaritet, proportionalitet og mangfoldighed. Det vil EU blive ved med, og det skal ske ved at anvende EF-traktatens midler (lovgivning, dialog mellem arbejdsmarkedets parter, den åbne koordinationsmetode, EU-finansiering og inddragelse af civilsamfundet) og udnytte

²⁵ Jf. f.eks. Kommissionens meddelelse – Det vestlige Balkan: en forbedring af det europæiske perspektiv, KOM(2008) 127 af 5.3.2008.

mulighederne for synergier. EU vil anlægge en overordnet tilgang og bruge en "smartere blanding" af politiske redskaber. Koordinering og overvågning af økonomiske og budgetrelaterede politikker spiller også en vigtig rolle i den forbindelse.

5.1. EU-lovgivning

EU har skabt solide retlige rammer, som bidrager til europæernes velfærd. Det er sket ved at indføre og udbygge rettigheder for dem som borgere, forbrugere og arbejdstagere inden for mange områder, herunder mobilitet, sundhed og sikkerhed, socialsikring, arbejdsvilkår, information og høring, ligestilling mellem mænd og kvinder og bekæmpelse af forskelsbehandling.

I nogle tilfælde kan ny EU-lovgivning være en løsning, hvis der er almindelig enighed om, at den er relevant, og overbevisende belæg for, at den tilfører merværdi. Den eksisterende lovgivning skal opdateres og strømlines på baggrund af nye forhold (f.eks. inden for forskelsbehandling, sundhed og sikkerhed), nye former for arbejdstilrettelæggelse (f.eks. europæiske samarbejdsudvalg, forening af arbejdsliv og familieliv) og EF-Domstolens retspraksis (f.eks. arbejdstid, socialsikring, sundhedsydelser på tværs af grænser).

Den eksisterende lovgivning skal gennemføres og håndhæves effektivt. Problemer med ukorrekt gennemførelse skyldes ofte manglende viden eller utilstrækkelig koordinering og utilstrækkeligt samarbejde mellem nationale myndigheder. Kommissionen vil indgå i et samarbejde med medlemsstaterne, arbejdsmarkedets parter og andre aktører om at løse disse problemer i tråd med Kommissionens meddelelse om "Et resultatorienteret Europa – anvendelse af fællesskabsretten"²⁶ og dens støtte til borgerne og erhvervslivet i forbindelse med evalueringen af det indre marked.

5.2. Den sociale dialog

Den europæiske sociale dialog er en af hovedhjørnestenene i den europæiske sociale model og spiller en afgørende rolle i forbindelse med udarbejdelsen af EU's politikker. Arbejdsmarkedsparternes traktatfæstede ret til at blive hørt forud for ethvert initiativ fra Kommissionens side vedrørende beskæftigelse og sociale anliggender, til selv at forhandle om spørgsmål forelagt af Kommissionen eller til at indgå selvstændige aftaler om egne initiativer, har givet mange gode resultater, f.eks. aftalerne om forældreorlov, om vold og stress på arbejdspladsen, om telearbejde og om ILO-konventionen om søfarende. Et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om telearbejde og et forslag vedrørende arbejdsmarkedsparternes aftale om ILO-konventionen om søfarende indgår som en del af denne pakke.

Kommissionen opfordrer arbejdsmarkedets parter til at gøre brug af alle de muligheder, der ligger i den europæiske sociale dialog. Med deres viden og erfaringer er de bedst placeret til at identificere ændringer i de sociale forhold og spiller en særlig rolle ved at hjælpe med at finde svar. EU vil fortsat bakke op omkring den sociale dialog, også på sektor/brancheniveau, og de nationale arbejdsmarkedsparters gennemførelse af europæiske rammeaftaler.

²⁶ KOM(2007) 502 af 5.9.2007.

5.3. Den åbne koordinationsmetode

De åbne koordinationsmetoder er nøglen til EU's sociale dagsorden og har hjulpet medlemsstaterne til at anlægge et fælles syn på sociale udfordringer, skabt vilje til at samarbejde og tage ved lære af hinandens praksis, pustet nyt liv i fremme og gennemførelse af reformer og tilskyndet mere videnbaseret politisk beslutningstagning rettet mod åbenhed, gennemsigtighed og deltagelse.

Den første europæiske beskæftigelsesstrategi, som blev iværksat i 1997, har bidraget til at skabe flere og bedre job og dermed helt konkret til velfærd. Den åbne koordinationsmetode vedrørende uddannelse, som blev iværksat i 2002, har været en værdifuld støtte for medlemsstaterne i forbindelse med udformningen af deres politikker og strategier for livslang læring. Resultaterne af den åbne koordinationsmetode vedrørende social beskyttelse og social inddragelse (herefter den sociale koordinationsmetode) inden for områder, som ligger uden for Fællesskabets kompetence (f.eks. pensioner, familie- og handicapydelse, sundhedsydelse og langtidspleje) viser, at denne proces er et vigtigt supplement til EU-lovgivning. Det viser, hvordan frivilligt samarbejde mellem medlemsstaterne med støtte fra EU kan omsætte subsidiaritetsprincippet i praksis i forbindelse med fælles bestræbelser for at bekæmpe fattigdom og udstødelse og sikre moderne, bæredygtige og retfærdige velfærdsordninger.

Kvantificerede mål og indikatorer have vist sig at være uundværlige til at fremme og styre fremgang på EU-plan og nationalt plan. Når der udarbejdes en Lissabonstrategi efter 2010, vil der blive mulighed for at vurdere fremskridt i forhold til målsætninger og undersøge, om der bør opstilles endnu mere ambitiøse mål (f.eks. højere beskæftigelsesprocenter for unge, ældre og kvinder). Det bør også overvejes, om der skal opstilles eller foretages en opdatering af mål inden for andre områder under den åbne koordinationsmetode (f.eks. procent af BNP til investering i menneskelige ressourcer, reduktion af fattigdom, navnlig blandt børn, forbedring af uddannelsesresultater, mål for reform af pensioner, sundheds- og langtidsplejeordninger) for at afspejle en ny vilje til at levere resultater under den nye sociale dagsorden. I den forbindelse vil der blive behov for statistiske data, og de vil blive tilvejebragt i samarbejde med Eurostat og EF's statistiske system.

Opfølgning:

Kommissionen:

- foreslår at udbygge og benytte sig af alle de muligheder, der ligger i den sociale koordinationsmetode, ved at anvende nogle af procedurerne og arbejdsmetoderne fra Lissabonstrategien med henblik på at styrke det politiske engagement og den politiske synlighed (dvs. opstille kvantitative mål), styrke forbindelsen til andre politikker, forbedre analytiske redskaber og evidensgrundlaget og fremme overvågning, gensidig læring og peer review fra medlemsstaternes side). (Jf. ledsagedokument)
- vil overveje at fremsætte forslag til en henstilling vedrørende aktiv inddragelse (jf. 4.5).

Statusopfølgelsen over den sociale virkelighed pegede i retning af større enighed om, at BNP som udtryk for økonomiske resultater ikke i sig selv er tilstrækkelig til at tjene som rettesnor for politiske svar på komplicerede udfordringer i samtiden. Kommissionen går ind for at opstille andre velfærdsmål "ud over BNP".

5.4. EU-midler

Samhørighedspolitikken og strukturfondene bidrager i høj grad til at fremme muligheder, adgang og solidaritet, og det sker ved at styrke konkurrenceevnen og den sociale samhørighed. I den nuværende programmeringsperiode for 2007-2013 vil samhørighedspolitikken og navnlig Den Europæiske Socialfond bidrage med ca. 14 mia. EUR til at forbedre virksomhedernes og arbejdstagernes evne til at foregribe og styre ændringer, ca. 26 mia. EUR til at sikre uddannelse af bedre kvalitet, ca. 30 mia. EUR til at øge beskæftigelsen, herunder bestræbelserne for at bekæmpe forskelsbehandling, 5 mia. EUR til at investere i sundhed og 1,2 mia. EUR til at øge indvandreres deltagelse på arbejdsmarkedet og deres sociale inddragelse. Endvidere yder Den Europæiske Fond for Integration af Tredjelandstatsborgere (2007-2013) støtte til integration af nye indvandrere i medlemsstaterne. Kommissionen samarbejder med medlemsstaterne for at sikre, at investeringerne anvendes så effektivt som muligt, navnlig til at støtte de politiske prioriteringer under Lissabonstrategien. Som forklaret ovenfor (jf. 4.2) yder Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen støtte til arbejdstagere, som afskediges på grund af globaliseringen.

Den Europæiske Garantifond for Landbruget og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne bidrager også til EU's sociale dagsorden ved at sikre udbud af fødevarer af god kvalitet til en overkommelig pris, forbedre konkurrenceevnen og jobkvaliteten i landbrugs-, skovbrugs- og fødevarerforarbejdningssektorerne, forbedre livskvaliteten i landdistrikterne og fremme jobmulighederne i landdistrikterne i almindelighed.

Programmet for beskæftigelse og social solidaritet 2007-2013 (Progress)²⁷ bidrager til gennemførelse af EU-lovgivning, sikrer en fælles opfattelse af EU's målsætninger og prioriteringer og styrker partnerskabet med vigtige berørte parter på EU-plan og nationalt plan. Programmerne for livslang læring og aktive unge bidrager henholdsvis til at skabe uddannelse af god kvalitet og til at sikre social integration af unge i tråd med de politiske målsætninger for de åbne koordinationsmetoder. Større inddragelse af videnskabelige kredse og stærkere tilknytning til andre igangværende forskningsaktiviteter, som modtager støtte under rammeprogrammet for forskning 2007-2013, vil også bidrage til at skabe viden- og evidensbaserede politikker.

5.5. Partnerskab, dialog og kommunikation

Muligheder, adgang og solidaritet for alle kan kun opnås gennem et samarbejde mellem EU-institutionerne, medlemsstaterne, de regionale og lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og andre berørte parter, herunder eventuelt eksterne partnere.

Civilsamfundets organisationer er et vigtigt bindeled mellem EU, medlemsstaterne og borgerne. Kommissionen vil fortsat medvirke til at sikre, at ngo'er kan fungere på EU-plan og tage aktiv del i udvikling og gennemførelse af EU-politikker.

Virksomheder kan også i tæt samarbejde med andre berørte parter bidrage aktivt til at realisere målene for den nye sociale dagsorden, f.eks. i forbindelse med social inddragelse og udvikling af kvalifikationer.

²⁷ http://ec.europa.eu/employment_social/progress/index_en.html.

Borgerne, erhvervslivet og andre berørte parter burde informeres bedre om de muligheder, EU giver dem, og det skal ske ved at udbygge eksisterende serviceydelser som Eures-jobportalen, Solvit, informationssystemet for det indre marked, Enterprise Europe Network, Europe Direct, Dit Europa etc. En bistandstjeneste for det indre marked er under udarbejdelse. Den vil øge informationstilbuddet og give bedre adgang²⁸.

Kommissionen vil fortsat fremme borgerdeltagelse, ikke mindst i forbindelse med det europæiske år for interkulturel dialog (2008). Resultaterne af det europæiske år skal have bæredygtige konsekvenser og integreres i alle relevante EU-politikker og –programmer.

Kommissionen vil fortsat bestræbe sig på at høre borgerne og de berørte parter, når den nye sociale dagsorden skal gennemføres.

5.6. Sikre, at alle EU-politikker fremmer muligheder, adgang og solidaritet

Evidensbaserede overvågningsredskaber vil blive et vigtigt middel til at sikre, at alle EU-politikker afspejler mål med tilknytning til fremme af muligheder, adgang og solidaritet. I den gældende traktat hedder det, at i alle aktiviteter "tilstræber Fællesskabet at fjerne uligheder og fremme ligestilling mellem mænd og kvinder"²⁹. Det er almindelig anerkendt, at EU også bør tage hensyn til socialpolitiske mål og bekæmpelse af alle former for forskelsbehandling, når andre politikker defineres og gennemføres. Kommissionen vil fortsat undersøge de sociale konsekvenser af alle nye større initiativer meget nøje i forbindelse med konsekvensanalysen. Udvalget for Konsekvensanalyser vil fortsat sikre, at alle potentielle sociale og beskæftigelsesmæssige konsekvenser tages i betragtning, inden der stilles forslag. Kommissionen vil fokusere yderligere på de sociale konsekvenser i sin vurdering af de eksisterende politikker.

EU sørger allerede for en stærk social refleks, når der udarbejdes lovgivning og foranstaltninger med relation til det indre marked. EU-reglerne om offentlige indkøb giver f.eks. i høj grad myndighederne mulighed for også at lægge sociale hensyn til grund ved udvælgelse af det bedste tilbud³⁰. Nye initiativer, som f.eks. overvågning af detaildistributionsmarkedet, herunder basisvarers pris og kvalitet, kunne få positive konsekvenser på det sociale område.

6. KONKLUSION

Nye sociale forhold kræver nye svar. Ændringerne foregår i et hurtigt tempo – og politikkerne skal holde trit og give innovative og fleksible svar på de udfordringer, der ligger i globaliseringen, de teknologiske fremskridt og de demografiske tendenser.

Den nye sociale dagsorden er et sådant svar, og den viser, hvordan målene - muligheder, adgang og solidaritet – vil blive omsat i konkrete foranstaltninger. Dagsordenen er et integreret politisk svar, som supplerer Lissabonstrategien, og den er udtryk for vilje til at opnå resultater til fordel for borgerne. Den viser, at de europæiske værdier fortsat indtager en central plads i EU's politikker og udgør en integreret del af EU's svar på globaliseringen.

²⁸ SEK(2005) 985 af 20.7.2005.

²⁹ EF-traktatens artikel 3.

³⁰ Den håndbog om socialt forsvarlige offentlige indkøb, som Kommissionen har til hensigt at offentliggøre i 2009, vil komme til at indeholde detaljerede retningslinjer og praktiske eksempler.

Dagordenen afspejler Kommissionens stærke engagement for den sociale dimension, som allerede omhandlet i de strategiske målsætninger for 2005, og den yder et væsentligt bidrag til de overordnede bestræbelser for at skabe et økonomisk stærkt, socialt ansvarligt og sikkert EU. Dagsordenen og alle foranstaltninger og instrumenter i forbindelse hermed vil blive taget op til fornyet overvejelse sammen med Lissabonstrategien for perioden efter 2010.

Kommissionen opfordrer Rådet og Europa-Parlamentet til at forny deres indsats for den sociale dimension ved EU og give deres tilslutning til den nye sociale dagsorden og de forslag til lovgivning, der ledsager den.